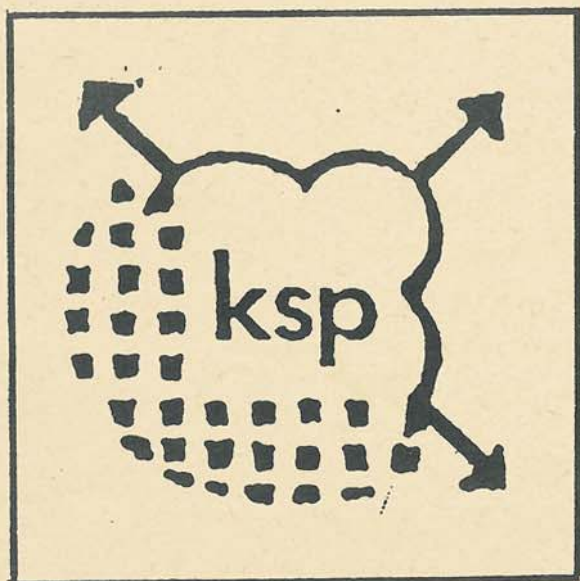
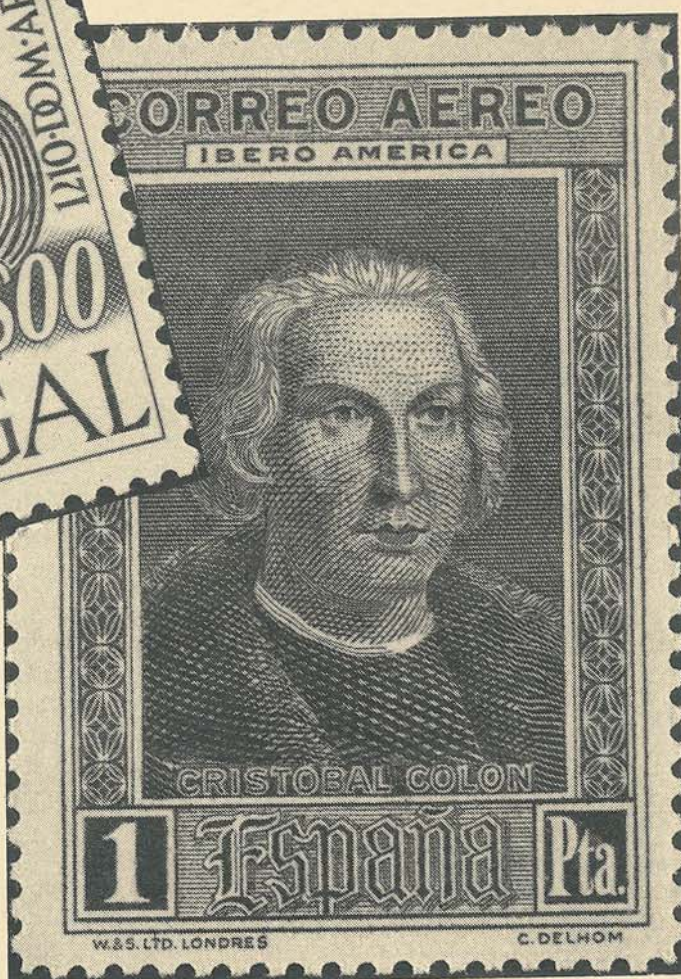

IBERIA

kontaktgroep
spanje ~ portugal

te laten zien waarmee wij als Kontaktgroep Spanje/Portugal bezig zijn.

Aangezien wij twee landen vertegenwoordigen, hebben we de kaders eerlijk verdeeld. Tien voor Spanje-inzendingen en 10 voor Portugal-inzendingen, terwijl het resterende kader gebruikt zal worden voor een poster van onze kontaktgroep of iets dergelijks.

De tien kaders voor onze Portugezen zijn vrijwel gevuld door een aantal leden. Wat de Spanjaarden betreft, moeten we nog een beroep doen op onze leden om ook die kaders te vullen met leuk en interessant materiaal.

Wie belangstelling heeft om mee te doen, ook al is het met slechts één kader, kan nadere informatie krijgen bij ons secretaris.

Hetzelde geldt voor onze deelname aan Filalog '93 in Delft, alwaar vrijwel alle studie- en kontaktgroepen acte de presence zullen geven en in een gezamenlijke tentoonstelling de bezoekers zullen laten zien waarmee de gespecialiseerde verenigingen bezig zijn. Ook hiervoor nodigen wij onze leden uit om deel te nemen.

Helaas zijn we voor beide evenementen genoodzaakt om op enige spoed aan te dringen, want rond half augustus moeten wij opgeven wie met wat deelneemt.

Bent u geïnteresseerd, stuur dan even een berichtje aan onze secretaris 070 - 3947272.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking!

Vergelijkingslijst catalogusnummers postzegels Spanje

Twee van onze leden, de heren Zandbergen en Vinkenborg, hebben een vergelijkingslijst samengesteld van de catalogusnummers van postzegels van Spanje.

De lijst is opgesteld in de volgorde van de nummers van de Edifil-catalogus, waarbij ook de corresponderende nummers van Michel en Yvert worden vermeld. Voor de Spanjeverzamelaar een ideale vergelijkingslijst, waarbij men heel eenvoudig van een zegel de ca-

talogusnummers kan achterhalen van elk van de drie genoemde catalogi.

De betreffende vergelijkingslijst is gratis beschikbaar (exclusief porto) voor onze leden. Men kan de lijst bestellen door overmaking van f 2,70 op giro 337731 t.n.v. C.L. Minderaa te Zeist onder vermelding: "Vergelijkingslijst". Men betaalt dus alleen de verzendporto, de lijst zelf is gratis.

Op de komende bijeenkomst in september in Ommen zullen deze vergelijkingslijsten aanwezig zijn voor de liefhebbers.

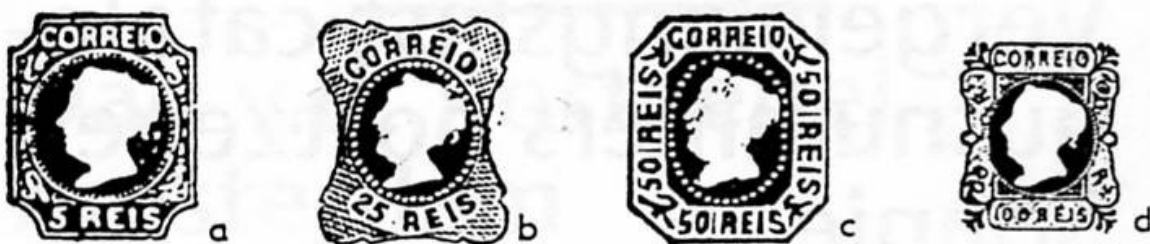
Enkele andere leden van onze Kantakgroep zijn momenteel bezig met het opstellen van een soortgelijke vergelijkingslijst voor de postzegels van Portugal. Wanneer deze beschikbaar is wordt dat in ons blad bekend gemaakt.

Selos famosos

E.C.Esteves Lages Cardoso heeft een boekwerkje gemaakt van wat losse opmerkelijke feiten die hij in diverse tijdschriften en boeken, handelend over filatelie, is tegengekomen..

In dit werkje bespreekt Cardoso de 4 zegels uit de eerste Portugese emissie, die in juli 1853 in circulatie werd gebracht. De 5 en 25 Reis (Dona Maria nummers 1 en 2) op 1 juli, de 50 Reis (3) op 21 juli en de 100 Reis (4) op 2 juli.

a—d Königin Maria II. (reg. 1834—1853)

Alle zegels hebben het zijaanzicht van Dona Maria, de koningin, als beeltenis. Het idee van de kop en profile nam men over van de Engelse Victoriazegels.

Francisco Borja Freire (1790-1869) was werkzaam in Londen en nam bij de graving van de eerste Portugese reliëfzegels het Engelse procedé over. Freire was de eerste graveur van de platen, vervaar-

digd door de oude Casa da Moeda (de Munt). Het drukken in reliëf werd toegepast om vervalsingen (ook toen al!) tegen te gaan.

Cardoso brengt nu een alleraardigst gegeven naar voren over Don Fernando II, de vorstin-gemaal, die bekend stond als de "Koning artiest".

Don Fernando II kreeg de schetsen voor deze reliëfzegels ter goedkeuring voorgelegd. Hij corrigeerde ze en bracht diverse suggesties naar voren. Volgens de beroemde Portugese filatelist Kapitein Joaquim Leote heeft Don Fernando II het ontwerp voor de 5 Reis-zegel zelf getekend.

De zegels werden één voor één gedrukt en wel 24 op een vel en de reliëfafbeeldingen bleven tot 1876/'80 de zegels van Portugal beheersen.

Zoals toen gebruikelijk over de gehele wereld, werden de zegels met de schaar uitgeknipt.

Cardoso komt nu tot een beschouwing van de 100 Reis Dona Maria, die hij als de meest fameuze van de Portugese emissies aangeeft, niet alleen door de schoonheid, maar ook qua quotatie. De 100 Reis is ongestempeld de duurste zegel van Portugal met een waarde van rond de f 40.000,—! Dit bij een oplage van 147.000 stuks.

Wellicht heeft Cardoso enkele postfrisse exemplaren in zijn stockboek zitten en komt hij zo tot zijn waardering dat de 100 Reis Portugals' mooiste zegel is. Persoonlijk vind ik de 50 Reis-groen mooier dan de wat dofkleurige lila 100 Reis, maar hoe we het ook bekijken, de reliëfzegels zijn stuk voor stuk juweeltjes van graveerwerk, van gelijke schoonheid als de Engelse Victori zegels. Daarbij komt nog, dat de reliëfzegels met de diverse gebruikte platen een prachtig studiewerk opleveren, een bijna onontgonnen gebied!

Persoonlijk vind ik de D'Henrique-zegels van Courvoisier (1960) 873-78. de mooiste van Portugal en misschien wel van de gehele wereld!

In scherpe tegenstelling tot Cardoso's opmerkingen over de 100 Reis Dona Maria, staat zijn waardering voor de 25 Reis karmijnrood uit de emissie 1896-1905 van Don Carlos II. Deze zegel is op zich helemaal niet zo lelijk, maar wat deze zegel zo onderscheidt van de D. Maria 100 Reis is de oplage en de daarmee verbonden waarde.

Zo zien we dat Portugals' meest gewaardeerde zegel de 100 Reis Dona Maria met een oplage van 147.000 ex. ongestempeld een cat. w. heeft van rond f 40.000,—, terwijl Portugals' minst gewaardeerde zegel de 25 Reis karmijnrood met een oplage van 271.591.000 ex. een waarde heeft van slechts 65 cent. Mooi of minder mooi, het blijft uiteraard een kwestie van smaak. Persoonlijk vind ik de Don Carlos II reeks best aardig en wel door de talloze variaties in kleur, waardeaanuiding, fouten e.d. Werkelijk een prachtige serie voor studie deze emissie van 1896-1905.

De lelijkste serie van Portugal vind ik zelf nog steeds die afschuwelijke serie van de onderzeekabel 1093/96, een serie die maar moeilijk in lelijkheid kan worden geëvenaard.

Tot slot nog een opmerking van Cardoso die er op wijst, dat God's zegen op onze hobby rust. Paus Paulus VI heeft aartsengel Gabriël tot officiële schutspatroon van de filatelie verklaard.

Naar aanleiding van de genoemde waardeaanuiding van f 40.000,— nog even de opmerking, dat de Portugese postzegelhandel en de verzamelaars bijzonder ontstemd zijn over de lage Yvertwaarderingen van hun Portugese postzegels. Zowel in de handel als op de uiterst prijzige veilingen, liggen de noteringen aanzienlijk boven de gemiddelde buitenlandse prijzen. Hoewel het normaal is dat men lokaal meer betaalt, is het verschil toch veel te groot.

Waar men nog enkele jaren geleden voor aantrekkelijke prijzen kon kopen, is het nu werkelijk bar en boos geworden. Hoewel ..... probeer eens enige mooie stukken aan de Portugese handel te slijten!

v. Gerwen

(Een soortgelijk standpunt vinden we in de hierna volgende beschouwing van ons lid Vanderstadt over de nieuwe Núcleo-catalogus.)

Nieuwe Núcleo Catalogus.

De nieuwe Núcleo catalogus voor de postzegels van Portugal, de Azoren, Madeira, Macau en de pré-filatelische uitgaven (achtste editie) 1992, is werkelijk een prachtig boekwerk. Voor de eerste keer zijn alle

zegels in goede kleurendruk afgebeeld. Alles is gedrukt op uitstekend papier. Het is duidelijk een standaardwerk, dat veel rekening houdt met de varianten van de zegels. Een uiterst handzaam en overzichtelijk werk, dat voor *f* 23,— via de heer F. van Beekum te koop is.

Om de waardebepaling van de Núcleo wat te vergelijken met de waarden in de Yvert catalogus, wil ik een paar overzichten geven. Om de prijzen met elkaar te kunnen vergelijken, heb ik alle prijzen teruggebracht naar Portugese Escudos (een Yvert Franc heb ik op 26 Escudos gerekend).

1. De vier eerste zegels van Portugal zijn (gestempeld) in de Núcleo 69% meer waard dan in de Yvert (532.000\$ tegenover de Yvertwaarde van 314.000\$). Deze Núcleo prijzen lijken mij vrij aardig de werkelijkheid te benaderen.

Ter vergelijking: in de Afinsa vaste prijslijst wordt voor deze vier eerste zegels 452.000\$ berekend, in de Núcleo veiling is de inzetprijs voor dit viertal: 212.000\$, in de komende Afinsa veiling is de inzetprijs: 300.000\$.

2. De eerste honderd postzegels van Portugal (gestempeld) met iedere keer de goedkoopste prijs berekend, ongeacht papiersoort of tanding: Yvert (omgerekend): 917.800\$; Núcleo: 1.156.400\$ (meerwaarde Núcleo: 26%).

Ter vergelijking: als ik mijn eigen verzameling met de vele varianten bekijk, is die Núcleo meerwaarde 74%.

3. Het topnummer Yvert 48 (gewoon papier), de 240 reis lila: Yvert (omgerekend) ongestempeld: 195.000\$ Núcleo ongestempeld: 196.000\$, amper een verschil dus; Yvert gestempeld: 117.000\$, Núcleo gestempeld: 140.000\$ = + 20%.

4. De 'Antonius' serie: Yvert ongestempeld: 195.000\$, Núcleo ongestempeld: 235.000\$ = + 20%, Yvert gestempeld: 123.500\$, Núcleo gestempeld: 143.000\$ = + 16% (ter vergelijking: deze serie is (gestempeld) in de Afinsa prijslijst te koop voor 130.000\$. In de catalogus van de Núcleo (mei)veiling is de inzetprijs 80.000\$ (gestempeld); de laatste drie keren is deze serie altijd boven de 100.000\$ uitgekomen).

5. De eerste Ceres serie (ongestempeld) porcelein papier: Yvert: 61.200\$ Núcleo: 103.350\$ = + 69%.

6. De drie grote series van 1940 (Portugees Legioen, Derde Eeuwfeest van de Restauratie, Eeuwfeest Postzegel) Yvert (ongestempeld): 16.900\$ Núcleo (ongestempeld): 23.190\$ = + 37%, Yvert (gestempeld): 3.120\$ Núcleo (gestempeld): 4.085\$ = + 31%.

7. De twee NAVO zegels van 1952: Yvert (ongestempeld): 13.000\$ Núcleo (ongestempeld) 21.500\$ = + 65%, Yvert (gestempeld): 3,250\$ Núcleo (gestempeld) 2.900\$ = - 12%.

Nog een paar opmerkingen over Portugal in het algemeen: Yvert geeft een meerwaarde voor postfrisse zegels aan tot 1952. Núcleo stopt hiermee in 1957. Als ik mijn eigen verzameling bekijk, dan zie ik (over het geheel genomen) een meerwaarde van 58% van Núcleo over Yvert. In het algemeen (met uitzonderingen): hoe ouder de zegel, hoe groter het verschil. Verder blijkt ook duidelijk dat Nucleo veel meer gespecialiseerd is in varianten. Over de Azoren, Madeira en de kleine gebieden, die vroeger binnen deze gebieden postzegels uitgaven, kunnen ook percentages worden genoemd: Azoren: Núcleo meerwaarde: 30%. Madeira: Núcleo meerwaarde: 22%. Gebieden: Núcleo meerwaarde: 45%. Tenslotte nog een opmerking over Macau. Hier is een vergelijking gemaakt met het laatste deel van de Duitse Michel catalogus. Het valt op hoe gespecificeerd de Michel is. Toch is er een meerwaarde van omstreeks 15% te constateren boven de Michel prijzen. Al met al zou ik er graag voor willen pleiten om de Núcleo tot de 'officiële catalogus' voor Portugal te verklaren, zowel om zijn vele bijzonderheden en specificaties, als om de werkelijkheid van zijn prijzen.

J.C. Vanderstadt.

De blokkadebreker van Bilbao 1873

In februari 1873 trok tijdens de Tweede Carlistische Oorlog een groot leger Carlisten op naar Bilbao om te trachten deze belangrijke noordelijke Spaanse havenstad te veroveren. Don Carlos, de leider van de Carlisten, hoopte, dat wanneer het hem lukte deze haven in handen te krijgen, hij internationaal meer erkenning en steun zou verkrijgen voor zijn aanspraken op de Spaanse troon. Zijn leger stond met een tienvoudige overmacht tegenover het slechts 1200 man tellend Republikeinse garnizoen van Bilbao, dat onder commando stond van generaal del Castillo. Uiteraard verwachtte Don Carlos, dat zijn actie, gezien de overmacht, snel tot een succesvol einde zou leiden. Het Carlistische leger stond onder bevel van generaal Elio, maar ook Don Carlos zelf en een aantal van zijn legerbevelhebbers trokken met de strijdmacht mee.

De Carlisten veroverden de hoogten rond Bilbao en na enige tijd was

de stad geheel omsingeld en van de buitenwereld afgesloten. Vooral de afsluiting van de weg naar zee was bijzonder belangrijk. Maar het kleine garnizoen van Bilbao hield stand.

De commandant van het Republikeinse leger, generaal Serrano besefte in welk gevaar de belangrijke havenstad Bilbao zich bevond en zond een flinke strijdmacht onder bevel van generaal Moriones om de stad te bevrijden. De Carlisten wisten de aanval van Moriones af te slaan en de belegering duurde voort. Moriones durfde niet nogmaals een poging te wagen.

Daarop besloot Serrano de stad persoonlijk te hulp te komen en wel met een strijdmacht van 27.000 man, die op 25 maart 1873 op mars ging. Het moest toch mogelijk zijn de Carlisten, die over slechts 17.000 man beschikten, te verslaan.

Niets was minder waar. Ook de aanval van Serrano en zijn leger wisten de Carlisten af te slaan. De Republikeinse opperbevelhebber vroeg aan Madrid om aanvullende strijdkrachten. Het gevolg was, dat over het gehele land de garnizoenen mannen moesten afstaan, waaronder recruten, politie en grenswachten die allen naar het noorden des lands werden gezonden om de Republikeinse strijdkrachten, die Bilbao moesten ontzetten, bij te staan.

Op 1 mei zette Serrano zijn tweede aanval op de Carlisten in en

ditmaal boekte hij succes. De Carlisten waren genoodzaakt het beleg rond Bilbao te beëindigen. Zij trokken zich in goede orde terug. Serrano was zo blij met dit succes, dat hij verzuimde de terugtrekkende Carlisten te achtervolgen om hen op die manier een genadeklap te kunnen geven. Hij stelde zich tevreden met de ontzetting van Bilbao en trok zegevierend de stad binnen.

Wat ons filatelisten interesseert, is de poging die men deed om tijdens de blokkade toch verbinding te krijgen met de buitenwereld.

In februari 1873 besloot men in Bilbao een stalen stoomboot te gebruiken om de blokkade op de Nervion te doorbreken.

Op 28 februari 1873 werd deze blokkadebreekdienst ingesteld. De mee te zenden brieven moesten worden gefrankeerd met een toeslag van 25 centimos per reaál. Elke brief werd voorzien van een speciaal stempel "POR VAPOR", dat we voor de vaarten tot eind maart aantreffen in de kleuren groen en blauw bij dit tarief. Vanaf 26 maart werd het tarief veranderd in 10 centimos per peseta en het stempel "POR VAPOR" zien we dan in zwart, waarbij de "P" van POR groter is dan in het vorige stempel.

Deze blokkadebrekerdienst heeft gefunctioneerd tot eind mei toen het niet meer nodig was aangezien de belegering ten einde was.

De stoomboot voer over de Nervion naar zee, trotseerde de beschietingen en vervolgde eenmaal op zee zijn tocht langs de kust en stopte in Castro Urdiales, vanwaar de post e.d. verder werden vervoerd.

Echte of valse "Ferrocarriles"

Op 10 mei 1930 gaf de Spaanse PTT een serie van 6 zegels uit voor luchtpost in verband met "XI Congreso International de Ferrocarriles" in een oplage van 25.000 stuks. Wij kennen deze zegels onder de nummers Unificado 483-488, de bekende staande langwerpige zegels met een vliegtuigje boven een berg.

Zoals helaas zoveel andere Spaanse zegels kwamen rond 1950 ook van deze serie vervalsingen op de markt.

De hierbij afgebeelde serie is geheel vals! De eenzame zegel tweede rij rechts van 25 Cts is echt.

Aangezien het bij deze serie gaat om zegels die weliswaar niet bijzonder duur zijn, maar toch nog een leuk prijsje kosten, is het voor de Spanjeverzamelaar van groot belang te weten of men met echte dan wel valse zegels heeft te doen. Dit temeer daar deskundigen het er over eens zijn dat de valsificaten bijzonder vakkundig zijn nagemaakt. Zo op het oog kan men het niet dadelijk zien, aangezien

kleuren, papier en gom vrijwel niet van echt zijn te onderscheiden. Herkenning kan alleen geschieden met een goede loupe en opletendheid, wanneer men weet waarop men dient te letten. Uiteraard zullen we onze lezers hierbij graag de helpende hand bieden. Hieronder volgen, met bijbehorende illustraties de punten die men in het oog moet houden om echt van vals te onderscheiden.

Landingsgestel.

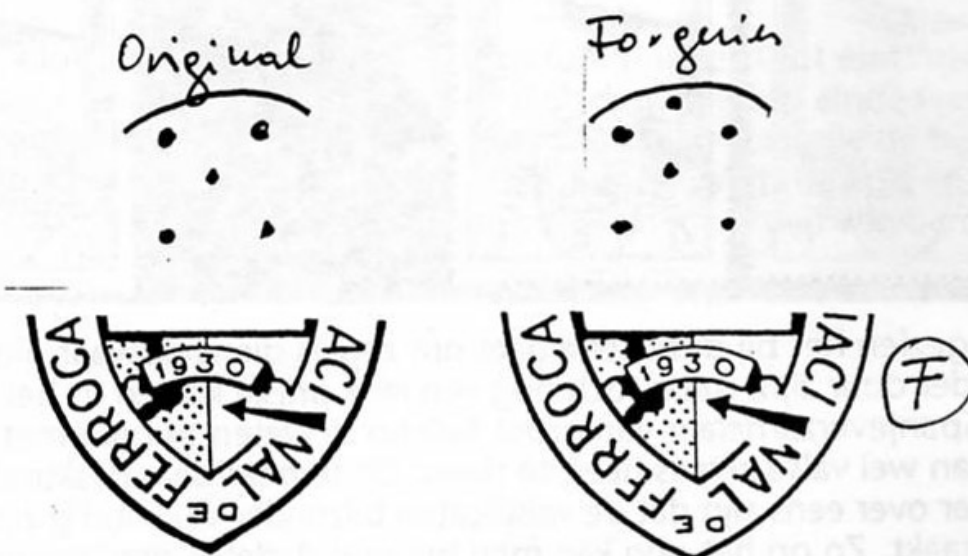
Kijken we eens naar het landingsgestel van het vliegtuigje, dan zien we bij de echte zegels, dat de lijntjes die snelheid moeten suggereren,

bij het rechterwiel bestaan uit vier keurig parallel lopende lijntjes, terwijl bij de valse zegels lijn 1 en 2 van bovenaf niet parallel lopen maar elkaar raken, terwijl de twee onderste lijnen bijna in elkaar lopen.

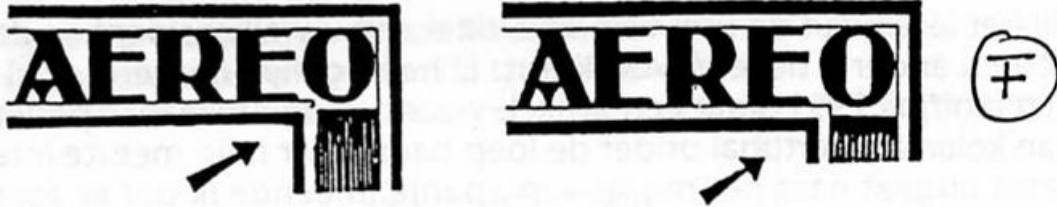
Puntjes onder in het schild.

Een volgende mogelijkheid van onderscheid zijn wel de puntjes onder in het schild onder 1930. Bovenaan tussen de 9 en 3 staan bij de echte zegel de puntjes in een vijftal, zoals op een dobbelsteen, met twee puntjes bovenaan. Dezelfde situatie op de valse zegels toont één punt bovenaan (zie afbeeldingen).

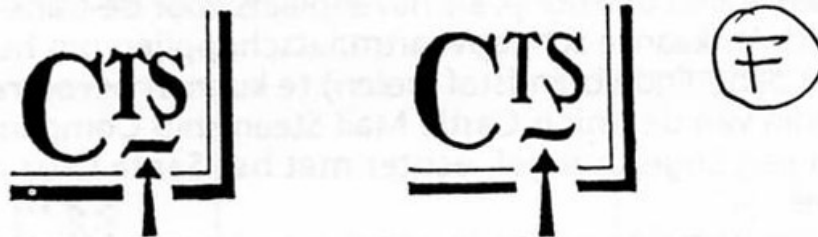
Kaderrand.

Vervolgens is er nog de kaderrand, zoals hieronder afgebeeld. De echte zegels hebben onder tussen E en O een dunne gebroken kaderrand, terwijl die op de valse zegels keurig gesloten is.

Rechte of iets gebogen lijn.

Tenslotte nog een identificatie mogelijkheid, die alleen opgaat bij de vier eerste zegels in centimoswaarden. Onder de afkorting Cts staat een horizontaal lijntje. Bij de echte zegels is die lijn keurig recht, bij de vervalsingen is die lijn licht gebogen. Onze bijgevoegde illustraties maken één en ander ongetwijfeld duidelijk.

Zo zien we, dat de Spanjeverzamelaar zonder meer een goede kennis van zaken met betrekking tot de zegels dient te hebben en ..... een voortreffelijke loupe.

J. Lorenz/Mi.

Afrikaanse perfins van koloniaal Spanje

Bij het lezen van de titel van dit artikel zult u wellicht denken dat één en ander u bekend voorkomt. U heeft gelijk. In Iberia nr. 17 van juni/juli 1991 staat een artikel, waarin ik de Afrikaanse perfins van koloniaal Portugal onder de loep nam. Daar mijn meeste interesse uitgaat naar het moois van Spanje, meende ik dat er soort evenwicht moest worden gevonden. Ik werd daarbij geholpen door "The Perfins Bulletin" van maart 1991 van The Perfins Club of the USA. Daarin staan de tot nu toe bekende perfins van koloniaal Spanje die in Afrika werden gebruikt. Hieronder de vertaling van het artikel met de daarbij behorende illustraties.

Ongeveer 90 km uit de noordwestkust van Afrika, en sinds eind 15e eeuw eigendom van Spanje, liggen de Canarische eilanden. Deze eilanden waren belangrijk als havenplaats voor de trans-Atlantische en West-Afrikaanse scheepvaartmaatschappijen om hun schepen met de benodigde brandstof (kolen) te kunnen bevoorraden. De perfin van de Union Castle Mail Steamship Company is gevonden in een Engelse zegel, echter met het Santa Cruz de Tenerife stempel.

De enige gemelde perfins in zegels van Spaans Marokko zijn die, die werden gebruikt door de Banque d'Etat du Maroc. Deze bank had verschillende vestigingen met elk een eigen perfin. Geen perfins zijn gemeld in zegels uit de periode 1903-1914, alsmede uit de periode van onafhankelijkheid (1956-nu).

Canarische eilanden

1 UN/Co Union Castle Mail Steamship Co.
Santa Cruz de Tenerife.

Spaans Marokko

1a BEM Banque d'Etat du Maroc
1b BEM Banque d'Etat du Maroc, Larache
1c BEM Banque d'Etat du Maroc, Alcazarkivir
2a B.E.M. Banque d'Etat du Maroc, Larache
2b B.E.M. Banque d'Etat du Maroc, ... enzar

Tanger

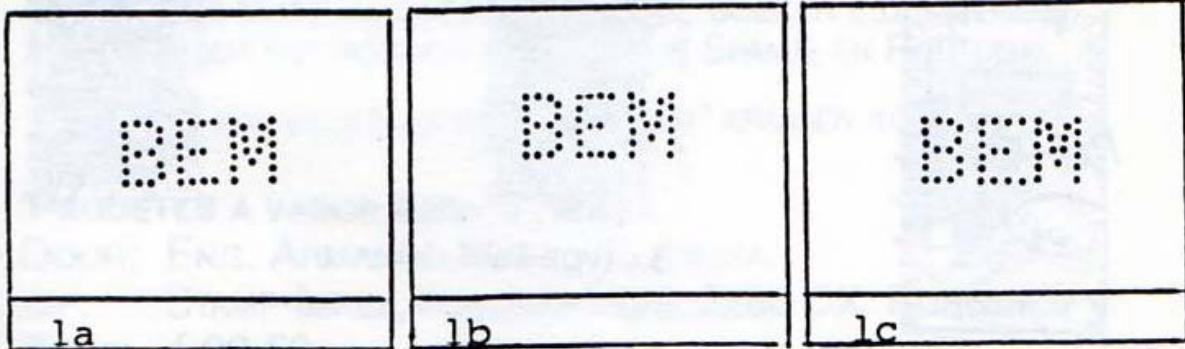
1 BEM Banque d'Etat du Maroc, Tanger

Note: Spaans Marokko

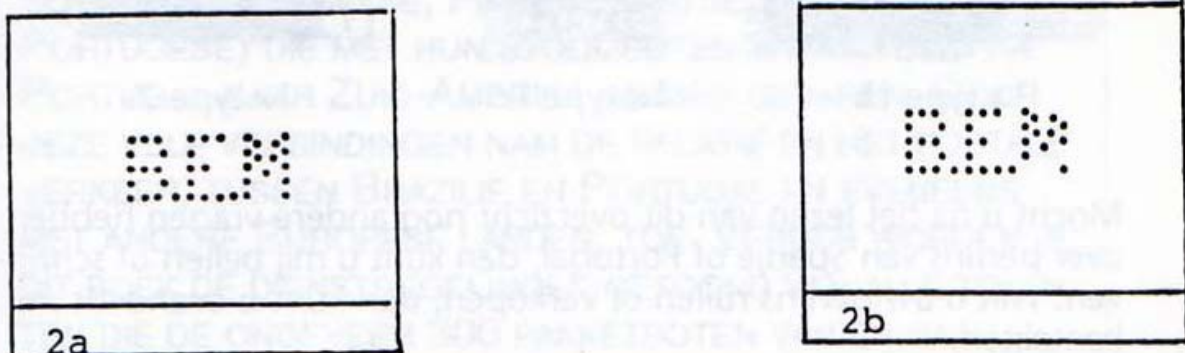
Type 1a: kleinere gaatjes

Type 1b: grotere gaten

Type 1c: de gaatjes van de bovenste en onderste "tak" van de "E" staan verder uit elkaar dan bij type 1a en 1b.

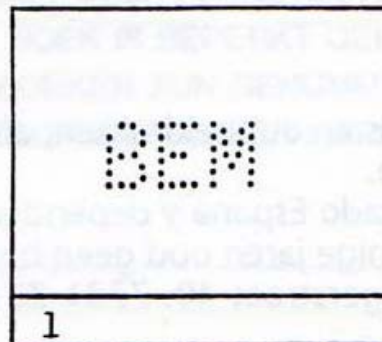

Type 2a en 2b: ze zijn in een bepaalde periode gebruikt. Identificatie kan geschieden door afstempeling en ontbrekende gaatjes (type 2b).

Tanger

Type 1. Opvallend is dat altijd één gaatje ontbreekt van de B.

Onderstaand een kopie van een aantal zegels ter verduidelijking. U ziet dat kleine verschillen een ander type (perfinmachine) weer-geeft.

Een vreemde eend in de bijt is de zegel met perfintype 1b. Het betreft een zegel van Frans Marokko. Misschien dat "andere heren, andere wetten" met zich meebrengen, maar de perfinmachine bleef gewoon perforeren.

3x type 1a

1x type 1b

1x type 1c

1x type 2a

Mocht u na het lezen van dit overzicht nog andere vragen hebben over perfins van Spanje of Portugal, dan kunt u mij bellen of schrijven. Wilt u uw perfins ruilen of verkopen, dan kunt u eveneens mij kontakten.

Louis Zandbergen, Reigerstraat 40, 7731 ZS Ommen. Tel. 05291-56358.

PS. Let ook op perfins op brief!

Gevraagd:

1. Valse Spaanse zegels en dubbeldrukken, alsmede informatie over beide onderwerpen.
2. Catalogo especializado Espana y dependencias postales (Gespecialiseerde Edifil). Enige jaren oud geen bezwaar.

L.H. Zandbergen, Reigerstraat 40, 7731 ZS Ommen. Tel. 05291-56358.